

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

Poznań, 21 października 2024 r.

PS-Le.431.11.2024.6

**Pani
Agnieszka Słaby
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Buku
ul. Ratuszowa 1
64-320 Buk**

ZALECENIA POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.), zwanej dalej *ustawą* zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, Delegatura w Lesznie przeprowadził w okresie od dnia 11 września do 3 października 2024 roku kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Buku, zlokalizowanym pod adresem: ul. Ratuszowa 1, 64-320 Buk, zwanym dalej *Ośrodkiem*.

Zakres kontroli obejmował realizację zadań określonych ustawą o pomocy społecznej oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami w okresie od 1 stycznia 2023 roku do dnia zakończenia kontroli oraz działań wcześniejszych, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.

Ustaień kontrolnych dokonano w oparciu o wyniki analizy dokumentacji oraz przedstawionych przez Kierownictwo Ośrodka informacji. Ustalenia opisane zostały w protokole, podpisanym przez Panią Kierownik bez zastrzeżeń w dniu 10 października 2024 r. (wpływ do WUW w dniu 14.10.2024 r.).

W oparciu o te ustalenia działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości.¹

W związku z nieprawidłowościami wydano zalecenia pokontrolne.

W wyniku kontroli dokonano następujących ustaleń:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku jest budżetową jednostką organizacyjną obejmującą swoim działaniem teren Miasta i Gminy Buk. Podstawą funkcjonowania Ośrodka jest Statut oraz Regulamin Organizacyjny OPS w Buku.

Gmina Buk posiada Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Buk do roku 2025, co jest zgodne z art. 16b ust. 1 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej. Koordynatorem realizacji Strategii w Gminie Buk jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Buku. Strategia uwzględnia wszystkie elementy, o których mowa w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 16a ust. 1-3 i art. 17 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, co roku sporządzana jest ocena zasobów pomocy społecznej. Z danych z Oceny zasobów wynika, że w roku 2023 głównymi powodami ubiegania się w Gminie o pomoc społeczną było kolejno: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo, alkoholizm, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ocena jest przedkładana Radzie Miasta i Gminy w Buku w terminie określonym w art. 16a ust. 4 ustawy. W zakresie kwalifikacji kadry kontrola wykazała, że Kierownik oraz Zastępca Kierownika OPS w Buku posiadają wymagane kwalifikacje, zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Na podstawie art. 110 ust. 7 i ust. 8 ustawy o pomocy społecznej Burmistrz Miasta i Gminy Buk upoważnił Kierownika oraz Zastępcę Kierownika Ośrodka do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości Gminy.

Wymogi kwalifikacyjne określone w obowiązujących przepisach w dniach kontroli spełniała także Główna księgową, której kwalifikacje były zgodne z art. 54 ust. 2 pkt 5 lit. a-d ustawy

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo uchybień, pozytywna mimo nieprawidłowości, negatywna.

o finansach publicznych², a także 4 osoby realizujące zadania pracownika socjalnego, zatrudnione na stanowiskach: pracownik socjalny i specjalista pracy socjalnej³. Kontrola nie wносиła zastrzeżeń również do kwalifikacji zatrudnionych w OPS opiekunów⁴.

W okresie objętym kontrolą specjalistyczne usługi opiekuńcze w Ośrodku realizowała jedna osoba zatrudniona przez OPS na podstawie umowy zlecenia oraz 4 wyspecjalizowane podmioty gospodarcze na podstawie umowy o realizację zadania. Wszyscy realizatorzy usług posiadali kwalifikacje określone w § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych⁵.

Dodatkowo w dniach kontroli zadania z zakresu pomocy społecznej w OPS realizowała także osoba zatrudniona na stanowisku inspektora ds. świadczeń pomocy społecznej.

Wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych jest zgodny z wymogami art. 110 ust. 11 i ust. 12 ustawy o pomocy społecznej.

Analiza zabezpieczenia kadrowego wykazała, iż w dniach kontroli rejony opiekuńcze OPS obsługiwały 4 osoby z kwalifikacjami pracownika socjalnego, co świadczy o spełnianiu przez Ośrodek wymogu określonego w art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej stanowiącym, iż *„Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych”*. Poza tym w Gminie Buk, która wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. liczyła 12 615 mieszkańców, jeden pracownik socjalny przypadał na średnio 3 154 mieszkańców i 45 rodzin objętych pracą socjalną, co świadczy o zgodności z wymogiem określonym w art. 110 ust. 11 ww. ustawy, który obliguje Ośrodek do zatrudniania pracowników socjalnych *„(...) proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.”*

Powyższy stan wskazuje na spełnianie przez OPS wymogów ustawowych dotyczących zabezpieczenia kadrowego realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Buk.

W okresie objętym kontrolą podopieczni OPS w Buku korzystali z pomocy w formie: zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłku celowego, schronienia, posiłku, usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, odpłatności gminy za pobyt w domu pomocy społecznej, zasiłku na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, a także wynagrodzenia należnego opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Ocena prawidłowości przyznawania świadczeń w dokumentacji 29 osób/rodzin, w sumie 45 decyzji administracyjnych wykazała, iż:

- wydanie decyzji o przyznaniu pomocy każdorazowo poprzedzone było przeprowadzeniem u wnioskodawcy wywiadu środowiskowego, zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej oraz na zasadach określonych w przepisach rozporządzenia

² Dz.U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.

³ art. 116 ust. 1 pkt 1-4, art. 121b ust. 2 pkt 1-3 ustawy o pomocy społecznej;

⁴ załącznik nr 3 do rozporządzenia w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych, tabela IIF dział III Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (...), stanowiska pomocnicze i obsługi, poz. 38

⁵ rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2024, poz. 816)

w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁶. Przy stałym lub długookresowym pobieraniu świadczeń, aktualizacje wywiadów przeprowadzano w terminach określonych w art. 107 ust. 4 ustawy, tj. nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, a w przypadku osób przebywających w domach pomocy społecznej - nie rzadziej, niż co 12 miesięcy;

- w żadnej z kontrolowanych spraw nie wniesiono uwag co do terminowości przeprowadzanych wywiadów;
- w badanym materiale nie stwierdzono przypadków niezasadnego przyznania pomocy i nieprawidłowości przy naliczaniu świadczeń;
- w żadnej z kontrolowanych spraw nie stwierdzono nieprawidłowości w ustalaniu wysokości świadczeń pieniężnych, które przyznawano zgodnie z art. 37 ust. 2 - 3, art. 38 ust. 2 - 4, i art. 41 pkt 2 ww. ustawy;
- w sprawach dotyczących udzielenia pomocy osobom, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, fakt wystąpienia zdarzenia i jego okoliczności zostały właściwie udokumentowane, a poniesione straty opisane i oszacowane. Udzielone wsparcie było uzasadnione;
- przy udzielaniu pomocy w formie usług opiekuńczych objęcie wnioskodawcy pomocą następowało niezwłocznie i w oparciu o szczegółowe rozpoznanie potrzeb wynikających ze stanu zdrowia podopiecznego. Jakość, efektywność i celowość długoterminowo przyznawanych usług monitorowane były przez Ośrodek w trakcie wizyt pracownika w środowisku i cyklicznie przeprowadzanych kontroli, a ocena realizacji usług utrwalana była w dokumentacji podopiecznego.

Ocena wydanych decyzji wykazała, iż:

- wszystkie kontrolowane decyzje posiadały podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie oraz pouczenie o możliwości i trybie wniesienia odwołania, zgodnie z art. 107 Kpa⁷. Ponadto – pouczenie o obowiązkach osoby korzystającej z pomocy społecznej wynikających z art. 109 ustawy;
- w żadnej z kontrolowanych spraw nie wniesiono uwag co do terminowości wydawanych decyzji.

W okresie objętym kontrolą OPS w Buku podejmował działania wynikające z rozeznaczonych potrzeb lokalnych, w tym tworzył i realizował programy osłonowe zgodnie z wymogiem określonym w art. 17 ust. 2 pkt 4, a także realizował rządowe programy pomocy społecznej, mające na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy.

Stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości.

W trakcie kontroli stwierdzono następujące uchybienia:

1. W 1 przypadku w decyzji przyznającej świadczenie w formie zasiłku stałego stwierdzono:
 - brak doprecyzowania przywołanego art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej o pkt 1;

⁶ rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 893)

⁷ ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572), określana dalej Kpa

- brak doprecyzowania przywołanego art. 106 ustawy o pomocy społecznej o odpowiednie ustępy;
 - brak przywołania art. 7 ustawy o pomocy społecznej wraz z doprecyzowaniem adekwatnie do sytuacji klienta oraz brak wskazania art. 17 ust. 1 pkt 19 i 20 ww. ustawy;
 - brak wskazania konkretnego przepisu z rozporządzenia w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (zwanego dalej *rozporządzeniem w sprawie kryterium dochodowego*).
2. W 2 przypadkach w decyzjach zmieniających wysokość zasiłku stałego przywołano art. 37 ust. 2 bez doprecyzowania przepisu o pkt 1 adekwatnie do sytuacji klienta.
 3. W 4 przypadkach w decyzjach przyznających świadczenie w formie zasiłku okresowego stwierdzono:
 - brak doprecyzowania przywołanego art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej o odpowiedni punkt adekwatnie do sytuacji klienta, a także doprecyzowania o odpowiednie punkty przywołanego art. 38 ustawy o pomocy społecznej;
 - brak przywołania art. 7 ustawy o pomocy społecznej wraz z doprecyzowaniem adekwatnie do sytuacji klienta;
 - brak wskazania konkretnego przepisu z rozporządzenia w sprawie kryterium dochodowego.
 4. W decyzjach przyznających zasiłek celowy stwierdzono:
 - w 12 przypadkach brak doprecyzowania przywołanego art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej o odpowiedni punkt adekwatnie do sytuacji klienta;
 - w 16 przypadkach: brak przywołania art. 7 ustawy o pomocy społecznej wraz z doprecyzowaniem adekwatnie do sytuacji klienta, brak przywołania art. 17 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy, brak doprecyzowania przywołanego art. 106 ww. ustawy o odpowiednie ustępy, a także brak wskazania konkretnego przepisu z rozporządzenia w sprawie kryterium dochodowego adekwatnie do sytuacji klienta.
 5. W decyzjach dotyczących zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego stwierdzono:
 - w 2 przypadkach brak przywołania art. 7 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej, a w 1 przypadku brak przywołania art. 108 § 1 lub art. 130 § 4 Kpa.
 6. W sprawach dotyczących udzielania pomocy w formie schronienia stwierdzono:
 - w podstawie prawnej 6 decyzji nie przywołano art. 7 ustawy o pomocy społecznej wraz z doprecyzowaniem adekwatnie do sytuacji klientów, nie przywołano art. 106 ust. 1 i 4 ww. ustawy, a także nie wskazano konkretnego przepisu z rozporządzenia w sprawie kryterium dochodowego. Ponadto przywołano art. 48a ww. ustawy o pomocy społecznej bez doprecyzowania, a także art. 97 ust. 1 ww. ustawy bez przywołania dodatkowo ustępu 5;
 - w powyższych decyzjach przywołano art. 130 Kpa bez doprecyzowania o § 4.
 7. W sprawach dotyczących usług opiekuńczych stwierdzono:
 - w 5 przypadkach brak doprecyzowania przywołanego art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej o pkt 1, brak doprecyzowania art. 106 ww. ustawy o odpowiednie ustępy, a także brak przywołania art. 7 ww. ustawy wraz z doprecyzowaniem adekwatnie do sytuacji klienta i brak wskazania konkretnego przepisu z rozporządzenia w sprawie kryterium dochodowego, jak również przywołanie ogólne Uchwały Rady Miasta i Gminy Buk w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze (...) bez doprecyzowania przepisów;

- w 5 przypadkach niezgodny z zasadami techniki prawodawczej zapis przywołanego przepisu z ustawy o pomocy społecznej, tj. „art. 36 ust. 2 pkt L” – powinno być art. 36 pkt 2 lit. l;
8. W 1 sprawie dotyczącej specjalistycznych usług opiekuńczych stwierdzono:
 - brak doprecyzowania przywołanego art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej o pkt 3, brak doprecyzowania art. 106 ww. ustawy o odpowiednie ustępy, a także brak przywołania art. 7 ww. ustawy wraz z doprecyzowaniem adekwatnie do sytuacji klienta i brak wskazania konkretnego przepisu z rozporządzenia w sprawie kryterium dochodowego. Ponadto przywołanie ogólne Uchwały Rady Miasta i Gminy Buk w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze (...) bez doprecyzowania przepisów, w tym dotyczących podstaw do częściowego zwolnienia wnioskodawcy z odpłatności za usługi. Dalej niezgodny z zasadami techniki prawodawczej zapis przywołanego przepisu z ustawy o pomocy społecznej, tj. „art. 36 ust. 2 pkt m” – powinno być art. 36 pkt 2 lit. m. Nie przywołano także przepisów rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.
 9. W 1 sprawie dotyczącej przyznania specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi stwierdzono:
 - brak doprecyzowania przywołanego art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej o pkt 3, brak przywołania art. 7 ww. ustawy wraz z doprecyzowaniem adekwatnie do sytuacji klienta, brak doprecyzowania przywołanych przepisów z rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych i brak wskazania konkretnego przepisu z rozporządzenia w sprawie kryterium dochodowego.
 10. W sprawach dotyczących kierowania do DPS i ustalania odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej stwierdzono:
 - w podstawie prawnej decyzji kierującej do DPS Nr SPS.401.2.2023 z dnia 25.08.2023 r.- brak przywołania art. 56 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej oraz brak przywołania § 8 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej.

W podstawach prawnych decyzji dotyczących ustalania odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej lub zmian wysokości opłaty stwierdzono:

- w 1 przypadku brak doprecyzowania art. 61 ustawy o pomocy społecznej adekwatnie do indywidualnej sytuacji klienta w rozpatrywanej sprawie,
- w 1 przypadku brak przywołania art. 62 ww. ustawy;
- w 2 przypadkach w decyzjach zmieniających wysokość opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej - brak przywołania art. 163 Kpa.

W trakcie kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie dotyczącej zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, na wniosku o pomoc w postępowaniu zakończonym decyzją nr SPS.4024.23.2024 z dnia 15.02.2024 r. stwierdzono brak pieczęci wpływu dokumentującej datę wszczęcia postępowania.
2. W 15 przypadkach brak poinformowania klienta o możliwości czynnego udziału jako strona w każdym stadium postępowania oraz możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów przed wydaniem decyzji administracyjnej, zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. ustawy Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572).
3. W 11 przypadkach w aktach klientów brakowało oświadczeń majątkowych.

4. W 5 przypadkach w sprawach dotyczących usług opiekuńczych decyzje nie zawierały informacji o miejscu realizacji przyznanego świadczenia, a także informacji o zakresie usług, co jest niezgodne z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.

Zalecenia pokontrolne:

Wobec powyższego, działając na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) wnoszę o:

1. Pobieranie oświadczeń o stanie majątkowym przy przeprowadzaniu rodzinnych wywiadów środowiskowych u osób lub rodzin korzystających lub ubiegających się o pomoc, zgodnie z art. 107 ust. 5b pkt 20 ustawy o pomocy społecznej.
2. Zamieszczanie w decyzjach administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze informacji o miejscu świadczenia tych usług, a także o zakresie usług, zgodnie z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.
3. Umożliwienie stronie czynnego udziału w prowadzonym postępowaniu, zgodnie z wymogami i na zasadach określonych w art. 10 § 1-3 w związku z art. 9 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.
4. Potwierdzanie przez OPS pieczęcią wpływu przyjęcia wniosku złożonego przez stronę, zgodnie z art. 61 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.

Ponadto rekomenduję:

1. Dokładanie wszelkich starań przy redagowaniu decyzji administracyjnych, zgodnie z art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.

Pozostałe informacje.

Działając na podstawie art. 128 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, oczekuję przedstawienia przez Panią Kierownik, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszych zaleceń pokontrolnych, pisemnych informacji o sposobie ich realizacji.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszych zaleceń pokontrolnych, przysługuje Pani Kierownik prawo zgłoszenia do nich zastrzeżeń.

Przypominam także, że zgodnie z art. 130 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych – podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 12.000 zł.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej
Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego
w Poznaniu

*/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
klasyfikowanego certyfikatu/*

Do wiadomości:
Pan Paweł Adam
Burmistrz Miasta i Gminy Buk
ul. Ratuszowa 1
64-320 Buk

Przygotowała: Anna Grabarska – Łyskawka – inspektor wojewódzki, 04.12.2024 r.